

Raadsvoorstel

Van: Burgemeester en Wethouders
Aan: Gemeenteraad
Collegevergadering: 18 maart 2025
Domeinvergadering: 1 april 2025
Portefeuillehouder: Wethouder Hoenderkamp
Opsteller: Marijke Mooren
E-mail adres: Marijke.Mooren@maastricht.nl
Telefoonnummer: 06-15309357
Afdeling: Beleid Maatschappelijke Ontwikkeling
Volgnummer: 31-2025
Registratienummer: 2025.00952
Raadsvergadering: 15 april 2025
Openbaarheid: Openbaar

Onderwerp

Beleidskader: "Sociale Basis, Samen leven in Maastricht"

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders vraagt de gemeenteraad om het beleidskader "Sociale Basis, Samen leven in Maastricht" vast te stellen. Het beleidskader beschrijft op welke wijze we de komende jaren willen werken aan vitale en saamhorige gemeenschappen en de (veranderende) rol die de gemeente daarin vervult. In de beleidsagenda is opgenomen wat we per deelambitie in 2025-2026 (gaan) doen. De beleidsagenda is samen met het startdocument gebiedsgerichte uitwerking en de participatienotitie ter informatie bijgevoegd. Met het beleidskader zetten we een vervolgstap om beter te kunnen sturen op en meer samenhang aan te brengen tussen verschillende (beleids) onderdelen die in de leefwereld nauw met elkaar zijn verbonden.

Beslispunten

1. Het beleidskader: "Sociale Basis, Samen Leven in Maastricht" vast te stellen;
2. Het beleidskader: "Versterken sociale, maatschappelijke basis door vrijwillige inzet 2021-2024, (2020-23709) in te trekken;
3. De beleidsnotitie: "Algemene voorzieningen Maastricht 2020" (157-2019) in te trekken.

1. Aanleiding en bevoegdheden

Zowel landelijk als lokaal wordt het belang van de sociale basis al langere tijd onderkend. Het begrip sociale basis is breed. Met dit beleidskader geven we richting aan dit begrip zodat we beter en integraler kunnen sturen. In het kader van het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) wordt van de gemeente een visie op de sociale basis verwacht. We voldoen met dit beleidskader aan deze verwachting. We maken duidelijk wat de rol van de gemeente is en aan welke thema's we extra aandacht willen besteden. De beleidsagenda beschrijft op hoofdlijnen wat we in 2025 en 2026 willen bereiken.

De bevoegdheid voor het vast stellen van dit beleidskader ligt bij de raad. Het vaststellen van de beleidsagenda is de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Beleidsagenda, participatienotitie en de gebiedsgerichte uitwerking zijn ter informatie bijgevoegd.

2. Beoogd effect

Het uiteindelijke effect dat we met dit kader willen bereiken is gericht op vitale en saamhorige gemeenschappen in Maastricht, waarbij in al onze wijken sprake is van het behoud van of het realiseren van een sterke sociale basisinfrastructuur. We beschrijven het begrip 'sociale basis en sociale basisinfrastructuur' en geven aan hoe we de sociale basis(infrastructuur) verder per deelambitie willen versterken.

Per deelambitie is de outcome geformuleerd die samen bijdragen aan de hoofdambitie.

- Inwoners zijn in staat initiatieven op te zetten. Ze zetten zich in voor anderen zodat zij mee kunnen doen en zelfredzaam zijn;
- Inwoners kunnen anderen op een ongedwongen manier ontmoeten in de buurt en stad
- Inwoners kunnen op een gezonde en evenwichtige manier voor hun naaste en voor zichzelf blijven zorgen. En/of zetten zich in als vrijwilliger, buddy of maatje;
- Inwoners vinden gemakkelijk de weg naar voorzieningen en diensten in de nabije omgeving;
- Inwoners kunnen terugvallen op vrij toegankelijke voorzieningen o.g.v armoede, dagbesteding, gezondheid, ondersteuning in en om school;
- Inwoners kunnen cultuur maken en meemaken;
- Inwoners kunnen een leven lang sporten en bewegen;
- Inwoners ervaren een omgeving die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen.

3. Argumenten

1.1 Vitale en saamhorige gemeenschappen als bijdrage aan gezondheid en geluk

Met dit beleidskader zetten we in op "vitale en saamhorige gemeenschappen". Je verbonden voelen is van groot belang voor een veerkrachtig en sociaal leven. We zetten in op duurzame netwerken en

ons sociaal kapitaal. Een langlopend en vooraanstaande studie toont aan dat verbondenheid – met familie, vrienden maar ook onze burens en andere leden van de gemeenschap – belangrijker voor onze gezondheid is dan factoren zoals voeding en beweging¹. Sociaal contact is inherent verweven met onze gezondheid en ons welzijn, als manier om eenzaamheid te voorkomen en je gezien en gehoord te voelen.

1.2 Uitvoering geven aan het speerpunt uit het Gezond Actief Leven Akkoord en andere beleidsdoelen van het rijk

Het versterken van de sociale basis is een belangrijk speerpunt binnen het Gezond Actief Leven Akkoord. Van gemeenten wordt verwacht dat zij een visie op het versterken van de sociale basis ontwikkelen. Daarnaast wordt het versterken van de sociale basis ook op andere beleidsterreinen als een belangrijke ontwikkeling gezien. Onder andere in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de hervormingsagenda Jeugd en het beleidsplan: “de Participatiewet in Balans”.

1.3 Uitvoering geven aan het Coalitieakkoord en ingezet sociaal beleid

Met het beleidskader geven we uitvoering aan het Coalitieakkoord: “Maastricht, stad in verbondenheid” waar verbondenheid het centrale thema is en als ambitie is verwoord te komen tot vrij toegankelijke, laagdrempelige, wijkgerichte voorzieningen, die een sociale basis voor ontmoeting en ontwikkeling vormen.

Het voorstel past in de Maastrichtse aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord, de Sociale Visie en de beleids- en uitvoeringsplannen Wmo en Jeugd. Een sterke sociale basis en verbindingen tussen inwoners onderling zijn belangrijke randvoorwaarden voor het realiseren van de transformatieopgave in het sociaal domein om te komen tot een toekomstbestendig zorgstelsel. Belangrijke deelambities van de sociale basis zoals ontmoeten en de fysieke leefomgeving vormen een belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie. Inwoners maken immers geen onderscheid tussen de fysieke en sociale invalshoek.

1.4 Eenvoud, samenhang en continuïteit

De sociale basis is een breed begrip. Met dit beleidskader geven we aan wat we hieronder verstaan en wat de rol van de gemeente is. Het kader brengt onderdelen meer in samenhang die in de leefwereld nauw met elkaar verbonden zijn en brengt focus aan op de ambities die we de komende jaren willen bereiken. We hebben gebruik gemaakt van informatie die onze stakeholders op de deelambities hebben gemaakt. Zoals bijvoorbeeld: de informatie die inwoners ons hebben meegegeven over ontmoeten tijdens de stadsdeelbezoeken. Knelpunten die vrijwilligersorganisaties

¹ Waldinger en Schulz (2022). *The Good Life: Lessons from the World's Longest Scientific Study of Happiness*. Andere studies die de invloed van sociaal kapitaal op de gezondheid aantonen zijn bijvoorbeeld: K. Killam (2024). *The Art and Science of Connection* (2024) en S. Brinkhues (2018). *Social networks in relation to infectious diseases and type 2 diabetes*.

hebben gemeld en waarvan een gedeelte al is verwerkt in de Tijdelijke subsidieregeling 'Versterken sociale en maatschappelijke basis door vrijwillige inzet. Knelpunten bij de besturen van gemeenschapshuizen. Begrippen als: eenvoud, samenhang en continuïteit zijn onderwerpen die regelmatig door de stakeholders worden genoemd en die zijn meegenomen in dit kader

1.5 Ongelijk investeren voor gelijke kansen

Door gebiedsgericht te kijken naar de sociale basisinfrastructuur kan in één wijk nadrukkelijker worden gekeken naar het ondersteunen van buurtgerichte initiatieven voor inwoners in kwetsbare posities, het faciliteren van ontmoetingsplekken, inzet van professionals in de sociale basis of het stimuleren van vrijwilligerswerk. In een andere wijk kan vooral worden ingezet op jeugd -en jongerenwerk.

1.6 Verandertheorie

Alle deelambities tezamen dragen bij aan de hoofdambitie: vitale en saamhorige gemeenschappen. Per deelambitie is de outcome beschreven daardoor kan betere monitoring plaatsvinden en is ook betere sturing mogelijk. Er is uitgegaan van de verandertheorie, een methode die ook landelijk door Movisie wordt aangeraden om beter onderbouwd zichtbaar te maken wat iedereen doet als bijdrage aan vitale en saamhorige gemeenschappen

2.1 Het beleidskader: "Sociale Basis" vervangt het beleidskader: "Versterken sociale, maatschappelijke basis door vrijwillige inzet 2021-2024 (2020-23709)

De vrijwillige inzet is als deelambitie opgenomen in beleidskader: "Sociale Basis", daarmee komt het beleidskader: "Versterken sociale, maatschappelijke basis door vrijwillige inzet 2021-2024 (2020-23709) te vervallen.

3.1 Het beleidskader: "Sociale Basis" vervangt het beleidskader: "Algemene voorzieningen Maastricht 2020" (157-2019)

De algemeen vrij toegankelijke voorzieningen maken in het beleidskader: "Sociale Basis" onderdeel uit van de deelambitie laagdrempelige ondersteuning. Daarmee komt het beleidskader: "Algemene voorzieningen Maastricht 2020" (157-2019) te vervallen.

4. Kanttekeningen

1.1 Lange termijnonzekerheid en meetbaarheidsrisico

Het versterken van de sociale basis om te komen tot vitale en saamhorige gemeenschappen is een proces van lange adem. De samenleving is sterk geïndividualiseerd, in 2040 vindt de piek van de vergrijzing plaats, het vrijwilligerswerk staat onder druk en er is een tekort aan personeel. Bovendien

is de sociale basis niet iets wat de gemeente kan opleggen. De sociale basis ontstaat vanuit de samenleving zelf. De gemeente en professionals kunnen faciliteren en stimuleren. Effecten van de voorgestelde maatregelen worden mogelijk pas op de lange termijn zichtbaar. Dit brengt het risico met zich mee dat het beleid op korte termijn te weinig resultaten oplevert en er mogelijk vroegtijdig wordt bijgestuurd of gestopt. Dit komt de continuïteit niet ten goede.

1.2 Fundamentele veranderingen vragen tijd

De uitvoering van dit beleid vereist een fundamentele verandering in de manier waarop gemeenten, inwoners, maatschappelijke organisaties en andere partijen samenwerken, sturen en verantwoorden. Het vraagt om een verschuiving van sectoraal werken naar integraal werken, van korte termijnresultaten naar lange termijnimpact van top down naar meer ruimte voor lokale invulling. Professionals en gemeente moeten kunnen meebewegen met vragen uit de samenleving en de door het Rijk beschikbare middelen. Niet altijd is onze regelgeving daar al op aangepast en zijn onze professionals daarin al voldoende toegerust. Daarom leren en ontwikkelen we de komende jaren met en van elkaar.

1.3 Te veel focus van bovenaf

Als sturing te veel van bovenaf wordt ingericht kunnen inwoners, professionals en maatschappelijke partners zich onvoldoende eigenaar voelen van het beleid. Toch zijn er kaders nodig waarbij voldoende ruimte wordt geboden om concrete plannen aan te laten sluiten bij de behoefte van de stakeholders. Het beleidskader moet daarom voldoende ruimte bieden voor eigen inbreng en zeggenschap over prioriteiten. Door gebiedsgericht het participatieproces in te richten kunnen we hierover (verder) in gesprek gaan met onze stakeholders.

1.4 Tussentijdse bijsturing niet mogelijk als monitoring niet goed is ingericht

Als de monitoring niet goed is ingericht kan het lastig zijn om tijdig bij te sturen wanneer interventies en maatregelen niet het gewenste effect hebben. Daarom wordt een dashboard ingericht voor de sociale basis.

5. Financiën

Het vaststellen van het beleidskader brengt op dit moment geen financiële consequenties met zich mee. Veel ontwikkelingen binnen de deelambities op het gebied van de vrijwillige inzet, jeugd, laagdrempelige ondersteuning, informatie en advies zijn al eerder in gang gezet. De huidige begroting is daarom leidend. De ruimte om ambities waar te maken wordt binnen de huidige begroting opgevangen.

Binnen de hieronder genoemde taakvelden zijn de volgende middelen beschikbaar voor de sociale basis:

Taakveld x mln		2025	2026	2027	2028
6.1	Samenkracht & burgerparticipatie	12,513	11,870	11,867	11,915
6.2	Wijkteams	2,064	2,064	2,064	2,064
6.4	Begeleide participatie	1,694	1,694	1,694	1,694
7.1	Volksgezondheid	6,214	6,006	6,014	6,023
Totaal taakvelden		22,485	21,634	21,639	21,696

De financiën met betrekking tot sport, cultuur en de fysieke omgeving maken geen onderdeel hiervan uit

Een aantal deelambities wordt nog uitgewerkt. De nadere uitwerkingen worden met aparte besluitvorming aan u voorgelegd. Zoals het aan u reeds aangekondigde beleidsplan: "Sociale ontmoetingsplekken". De financiële gevolgen zullen daarin worden meegenomen zodat een separate afweging kan worden gemaakt.

6. Vervolg

Na vaststelling van dit beleidskader door uw raad, wordt het beleidsplan "Ontmoeten" in juni ter vaststelling aan u voorgelegd. De nieuwe subsidieregelingen voor de vrijwillige inzet worden net als de subsidieregeling voor de vrij toegankelijke dagbesteding in het tweede kwartaal aan het college ter vaststelling voorgelegd. Tevens wordt de volgende stap gezet met betrekking tot het participatieproces (zie bijlage 4). Daarbij stroomlijnen we processen zoveel mogelijk met de gemeentebrede participatieprocessen zodat wijken niet met allerlei verschillende processen worden geconfronteerd. De resultaten zullen onderdeel uitmaken en ingebed worden in de voor de zeven stadsdelen op te stellen stadsdeelprogramma's. Over de resultaten zal uw raad regelmatig worden geïnformeerd. Met betrekking tot de (deel) ambities uit het beleidskader wordt uw raad via de reguliere P&C cyclus geïnformeerd.

7. Communicatie

Van het beleidskader: "Sociale Basis" wordt een publieksversie gemaakt. Uw raad ontvangt deze publieksversie ter informatie.

8. Bijlage

Bijlage 1	Raadsbesluit
Bijlage 2	Beleidskader: "Sociale Basis, Samen leven in Maastricht"
Bijlage 3	Beleidsagenda: "Sociale Basis, Samen leven in Maastricht, 2025-2026"
Bijlage 4	Participatienotitie: "Sociale Basis, Samen leven in Maastricht"
Bijlage 5	Startdocument: "Gebiedsgerichte uitwerking Sociale Basis"
Bijlage 6	Advies Onafhankelijke Adviesraad Maastricht

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

G.J.C. Kusters

De Burgemeester,

W.A.G. Hillenaar

Raadsbesluit

Bijlage 1

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 18 maart 2025, Afdeling Beleid
Maatschappelijke Ontwikkeling, registratienummer 2025.00952;

BESLUIT:

1. Het beleidskader: "Sociale Basis, Samen Leven in Maastricht" vast te stellen.
2. Het beleidskader: "Versterken sociale, maatschappelijke basis door vrijwillige inzet 2021-2024", (2020-23709) in te trekken.
3. De beleidsnotitie: "Algemene voorzieningen Maastricht 2020" (157-2019) in te trekken.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van 15 april 2025.

de griffier,

de voorzitter,